

ІНСТИТУЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІСКАЛЬНОЇ ПЛІТИКИ В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

У статті розглянуто дискусійні питання щодо окреслення інституційної архітектури забезпечення фіскальної політики України в умовах євроінтеграції, розглянуто погляди вчених на поняття “інститут”, визначено елементи інституційного середовища формування та функціонування фіскальної політики при імплементації вимог ЄС, проте з урахуванням національних особливостей та розглянуто адаптацію національної податкової системи до зовнішніх детермінантів.

Ключові слова: *фіскальна політика, інституційне середовище, євроінтеграційні процеси, податкова система.*

Постановка проблеми. В умовах євроінтеграційних процесів, при яких збільшується залежність держав одна від одної, зростає значення інституційної архітектури забезпечення фіскальної політики України, яка сприяє входженню України в економічний європейський простір. Для досягнення цієї мети постає необхідність у вивченні досвіду співпраці країн у питаннях оподаткування, означенні концепцій обкладання податками діяльності господарюючих суб'єктів та доходів фізичних осіб.

Позитивний результат від членства в ЄС можливий при побудові моделі оптимальної системи оподаткування якомога за універсальними правилами для всіх членів європейської спільноти. Для цього необхідно побудувати інститути, які б забезпечували збалансування інтересів учасників бюджетно-податкового процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окреслення інституцій фіскальної політики висвітлювалося у працях Т. Веблен, В. Гриценко, В. Живицький А. Олійник, М. Кармазіна, Д. Норт, В. Поворозник, О. Чубарь, Т. Усюк та ін. Нині в наукових дослідженнях досить мало присвячено інноваційним формам інституціоналізації фіскальної політики, чинникам, які впливають на їх архітектуру.

Метою статті. Розгляд дискусійних питань щодо розробки інституційної архітектури забезпечення фіскальної політики України, яка сприяє входженню України в економічний європейський простір.

Виклад основного матеріалу. Зростання міжнародної концентрації виробництва, а звідси і розгортання процесу інтернаціоналізації стало поштовхом до глобальної інституціоналізації. Так М. Сухорукова, І. Педь [1] констатують, що “створення міжнародних інститутів досі розглядається як розрізнені, нічим не пов'язані між собою факти міжнародних структур, найчастіше функціонального призначення. Як правило, основна увага при цьому приділяється саме міжнародним організаціям, тобто різновиду інститутів, що відрізняються більшим ступенем формалізації, ніж інші інститути”. Також вони звертають увагу на те, що потрібно виділяти специфічні інститути, до яких можна віднести зустрічі, саміти, конференції, що проходять на міжнародному рівні. Погоджуємося, що рішення, які виносяться на цих зібраннях мають нагальну потребу, вони можуть бути разові, не системні, але завдяки їм вирішуються проблеми світового характеру чи світового регіону.

Розглянемо погляди вчених на поняття “інститут” (табл. 1.).

Погляди вчених на поняття “інститут”

Автор	Сутність поняття “інститут”
Т. Веблен	- визначав інститут як «поширений образ думки про те, що торкається окремих відносин між суспільством і особистістю та окремо виконаних ним функцій» [2, с. 210].
Дж. Коммонс	- суспільство є системою правових норм та інститутів [3, с. 650].
Д. Норт	- визначає, що «інститут – це правила гри в суспільстві або створені людьми обмеження, що формують їх взаємодію» [4, с. 15].
Ходжсон Дж.	- довговічні системи правил, що склалися і які надають структуру соціальним взаємодіям. Інститути є суттю системи соціальних правил, включають як норми поведінки і соціальні конвенції, так і юридичні і формальні правила [5, с. 9]
Шастіко А.	- ряд правил, які виконують функцію обмежень поведінки економічних агентів і впорядковують взаємодії між ними, а також відповідні механізми контролю за дотриманням цих правил [6, с.554]
Носова О.	- суспільні правила і норми, які або виступають у своєму власному вигляді, або втілюються в організаціях та інших суспільних явищах, що мають тривалий, стійкий, чи повторювальний характер [7, с. 6]
Геєць В.	здійснюють контроль над виконанням правил та норм поведінки. Призначення інститутів структурувати акти взаємодії між людьми, для яких характерна повторюваність [8, с. 20]
Узагальнене авторське визначення	Правила і норми поведінки взаємодії між економічними агентами та система контролю за їх дотриманням.

Узагальнено автором на основі джерел [2-8]

Поділяємо думку Климчик В. стосовно того, що “спонтанний процес формування інститутів ринкового середовища та неузгодженість взаємодії між ними стали основною причиною незадовільних результатів на початку становлення держави та зумовили складності в кризовий період розвитку України» [9, с. 79]. Звідси побудова ефективного інституційного середовища виступає базисом сталого економічного розвитку країни, що полягає у забезпеченні задоволення збалансованих інтересів між господарюючими суб’єктами, державою, інвесторами, фізичними особами тощо. Від вдало побудованої інституційної архітектури забезпечення фіскальної політики в умовах євроінтеграції залежить зростання показників: валового внутрішнього продукту, обсяги доходів у бюджет, а звідси і розширення можливостей задовольняти потреби суспільства через розподіл видатків бюджетів. Також варто зазначити, що перманентний процес трансформації економіки, політики у будь-якій країні вимагає постійного корегування, або появи нових інститутів.

Вчені-економісти, вислови яких стосовно визначення терміну “інститут” висвітлено в табл.1 у своїх працях досліджували, в основному, розвиток інституцій. Про те питання інституційної архітектури забезпечення фіскальної політики розглядалося не досить широко. Вступ України до євроспільноти потребує глибокого дослідження інституційного забезпечення формування та впровадження даної політики, окреслення обов’язків, завдань, функцій органів регулювання та механізмів, інструментів, які при цьому застосовуються.

Впровадження і функціонування фіскальної політики здійснюють інститути законодавчої і виконавчої влади на всіх рівнях, а також міжнародні організації, членом яких є Україна [9, с. 81]

Таким чином, інститути регулюють правила і норми поведінки взаємодії між економічними агентами та формують систему контролю за їх дотриманням у вирішенні питання забезпечення реалізації заходів збалансованості доходів і видатків бюджету країни, якісний фінансовий контроль, сприяють формуванню економічного розвитку держави, її конкурентоспроможності в глобалізаційних процесах.

Державні інститути, що формують і провадять фіскальну політику на рівні держави визначаються Господарським кодексом України та її законодавчо-нормативними актами.

Необхідність з’ясування впливу зовнішнього середовища на формування національної фіскальної політики в процесі євроінтеграції полягає у визначенні якомога кращої результативності адаптації бюджетно-податкової політики до зовнішніх детермінантів. Останні представляють собою: глобалізація системи світогосподарських зв’язків; соціально-економічні зміни; інтеграція вітчизняного ринку у світові ринки; діяльність “глобальних платників податків”; політика міжнародних організацій в податковій сфері; міжнародна податкова координація ((міжнародні податкові угоди, податкова гармонізація та формальна і неформальна конвергенція [10, с. 189] національних податкових систем (податкових режимів).

Найважливіші питання, які необхідно вирішити в процесі конвергенції національних податкових систем:

- розробка нормативно-законодавчих документів, які сприяють впровадженню заходів регулювання оподаткування зовнішньоекономічної діяльності (наприклад, означення моделей міжнародних податкових угод ЄС);
- побудова механізму протидії негативним чинникам зі сторони податкової практики ЄС.

Інформаційна глобалізація сприяла появі електронної комерції (міжнародній електронній торгівлі), а звідси, це стало підґрунтям створення правової бази оподаткування в ракурсі міжнародної діяльності такої організації як Європейський Союз.

Міжнародна податкова конкуренція підштовхує країни, що вибрали економіко-політичний вектор розвитку своєї країни у бік інтеграції до ЄС, вивчати і адаптувати до національних економік досвід у фіскальній сфері економічно розвинутих країн. Поряд з цим, ця конкуренція вимагає створювати заходи вирішення питань з протистояння практики податкових гаваней та, у свою чергу, стимулює здійснювати координацію фіскальних політик країн, що входять до Європейської Спільноти чи намагаються до неї вступити. Кожна країна намагається залучити у свою податкову юрисдикцію якомога більше фінансових потоків від глобальних платників податків і поряд з цим зневілювати негативні чинники впливу, що створює міжнародна податкова конкуренція. Збалансування вище означених протилежних інтересів - це здійснення координації податкового процесу на міжнародному рівні.

Міжнародна податкова координація може здійснюватися за допомогою формальних правил (заключення міжнародних податкових угод, створення умов для здійснення податкової гармонізації) і неформальних правил (процес знаходження компромісів між національними податковими базами країн, які входять в ЄС), тобто, в певній мірі, уніфікації податкових ставок, порядку визначення бази оподаткування під час здійснення податкових реформ.

Процес досягнення податкової гармонізації при інтеграції в спільноту країн з розвинутою економікою досить складний. Досить важко знайти консенсус між країнами в частині оподаткування доходів від електронної комерції. Хоча, процес податкової гармонізації вимагає вирішення вище зазначеного питання, шляхом впровадження непрямих податків.

Звісно, кожна країна, перш за все, повинна зважати на внутрішні потреби при формуванні фіскальної політики держави. Але, якщо не будемо враховувати зовнішні чинники впливу глобалізації світогосподарських зв'язків, ми можемо вітчизняну фіскальну систему зробити світовим аутсайдером.

Внутрішнє інституційне середовище формування та функціонування фіскальної політики України в євроінтеграційних процесах – це сукупність інститутів, котрі окреслюють дане середовище і працюють за своїми правилами. Воно пов'язане з місією держави стосовно фіскальної політики, із завданнями, які випливають із мети, що визначена місією, що опираються на правила формування фіскальної політики країни в євроінтеграційних процесах та на застосуванні найбільш ефективних механізмів її функціонування; визначають місце та роль фінансової політики у загальній економічній системі країни. Формальні та неформальні правила, що використовуються при формуванні та функціонуванні фіскальної політики є основою ефективного економічного розвитку економіки країни, її галузей, регіонів та підприємницьких структур. Дане середовище включає вплив фінансових інтересів держави, суб'єктів господарювання, інвесторів, фінансової глобалізації на ступінь активності суб'єктів підприємницької діяльності; порядок зміни функціонування інститутів у фінансовому секторі економіки, що сприяє впровадженню фіскальної політики; ступінь відповідності інституційних змін інтересам держави, суб'єктів господарювання, інвесторів тощо.

Інституційному забезпеченню формування і впровадження фіскальної політики присутнє вузьке та широке розуміння його сутності. Сутність вузького розуміння полягає у сукупності законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють взаємовідносини, що обумовлені процесами формування та впровадження фіскальної політики, а саме: регулювання дохідної і видаткової частини бюджету: запровадження ефективних податкових інструментів і механізмів, розробки заходів фінансування соціально-економічних програм з видаткової частини бюджету задля соціального добробуту населення (субсидії, трансферти, дотації тощо). Для досягнення ефективного результату дії фінансової політики на соціально-економічні процеси в країні застосовується нормативно-правове регулювання бюджетно-податкових заходів, що визначені місією зазначеної політики. Тобто, фіскальна політика формується за допомогою системи законів, нормативно-правових актів, структур, що спеціалізуються на її формуванні і впровадженні у практичне буття.

Українські вчені Прокопенко Н, Виклюк М. та ін. [11, с.44] зазначають, що у широкому розумінні інституційне забезпечення включає такі складові як: формальні і неформальні правила поведінки суб'єктів (законодавчі та нормативно-правові акти); форми регулювання, середовище функціонування організаційних та підприємницьких структур; інституціональні конфігурації, які передбачають як формальні та неформальні правила, так і сукупність організаційних структур, що їх реалізують (інститути ринку, власності, підприємництва, державного регулювання).

Досліджуючи сутність неформальних правил фіскальної політики варто зауважити, що вони мають глибоке історичне коріння в житті українців. Вони характеризуються історично сформованим консерватизмом української нації та їх інертністю, вони надбані еволюційно, визначають податкову етику та рівень самосвідомості, відображають соціальну адаптацію населення до податкових змін. Поряд з цим, слід зазначити, що до неформальних правил, які формують поведінку суб'єктів у фіскальному середовищі належать, традиційні відносини між суб'єктами розподілу та перерозподілу видатків бюджету, їх уявлення про пріоритети і цілі розвитку економіки держави, чинники, котрі впливають на ці процеси.

Варто зауважити, що існують в українському суспільстві неформальні правила, котрі заважають отримати якісні результати від ефективної фіскальної політики - це корупційні відносини. Вони вже настільки вкоренилися у вітчизняну економічну систему, що потребують багато зусиль і часу, щоб її в певній мірі зневілювати. Досить вдало з цього приводу зазначила Росецька Ю. [12, с.55]: «Боротьба з корупцією не може відбуватися шляхом революційних змін, а й тим більше не слід очікувати миттєвих змін, тому що цей неформальний інститут має схильність до мутації, самовідтворення та збереження».

Інституційне середовище за формальними правилами вирішує питання політичного, економічного та соціального характеру. Вони розробляються та впроваджуються у практичне буття правничими інституціями у вигляді нормативно-правових актів, розпоряджень тощо.

Завдяки політичним правилам здійснюється регламентація бюджетно-податкового механізму щодо формування фінансової політики, порядок прийняття рішень щодо ефективності та правомірності впровадження елементів фіскальної політики, формуються заходи контролю за виконанням визначених фіскальних дій. Результативність застосування цих правил залежить від: рівня якості функціонування правових органів; аргументованості і доступності для розуміння пересічних громадян нормативно-правової бази у сфері фіскальної політики; прозорість урядових структур стосовно дій відносно всіх суб'єктів фіскального процесу; визначення бюджетно-податкової підтримки окремим галузям, регіонам, категоріям суб'єктів бізнесу, інвесторам; введення санкцій щодо суб'єктів, що працюють не в законодавчому фіскальному полі; дотримання прав та зобов'язань всіма учасниками взаємовідносин, що працюють у фіскальній сфері.

Економічні правила діють через форми, методи впровадження бюджетно-податкових заходів, в рамках яких здійснюються взаємовідносини з суб'єктами оподаткування, також через прийоми управління акумуляцією та витрачанням бюджетних коштів з метою впливу на ефективність функціонування бюджетної системи. До вказаних правил необхідно віднести як такі, що безпосередньо впливають на формування і застосування визначеної урядом країни фіскальної політики: ефективна банківська система, монетарна політика тощо.

Соціальні правила регламентують об'єднання суб'єктів оподаткування в асоціації, органів самоуправління в громадські організації з метою покращення добробуту мешканців, які проживають на депресивних адміністративних територіях і т. ін.

Вище вказані правила (політичні, економічні, соціальні) регулюються законодавчо-нормативними актами та санкціями за їх невиконання. Це конституція, кодекси, закони, нормативні акти, постанови.

Як було зазначено, інститути тоді будуть ефективно працювати, коли будуть застосовуватися санкції за невиконання правил, що визначаються законодавчим полем. Для цього окреслюється механізм виконання правил і покарання за їх невиконання через судову систему.

Визначившись з інститутами, що формують інституційне середовище впровадження фіскальної політики, варто з'ясувати, як остання повинна формуватися в умовах дії на неї зовнішніх детермінантів в євроінтеграційній системі.

Фактори глобалізації податкового середовища, вимагають від фіскальних служб ініціювати вихід за межі своєї територіальної юрисдикції в намаганні оподаткувати доходи резидентів, що працюють в системі світогосподарських зв'язків, поряд з цим такі дії фіскалів провокують на конфлікт з другими податковими юрисдикціями, що, у свою чергу, теж претендують на ці доходи (доходи від ЗЕД).

Також, варто зазначити, що глобалізація стимулює міжнародну податкову конкуренцію між країнам, а звідси застосування міжнародного податкового арбітражу.

З метою зневілювання в певній мірі міжнародної податкової конкуренції, постає потреба у здійсненні податкових реформ, координації суверенних податкових політик на багатосторонньому рівні. У зв'язку з цим, необхідно адаптувати національну податкову політику до процесу податкової гармонізації у світлі євроінтеграції.

Процеси регулювання фіскальної політики безпосередньо залежать від інституційних засад, які розробляються у відповідній сфері нормативно-правового забезпечення, що виступає правовим механізмом бюджетно-податкового регулювання, визначає технологію наповнення дохідної частини бюджету і розподіл коштів з видаткової частини бюджету, окреслює зміст та соціально-економічну спрямованість фіскальної політики.

Для розробки і впровадження ефективної фіскальної політики важлива участь у підготовці пропозицій до формування цієї політики представників суспільних організацій, завдяки яким підвищиться відповідальність за зміни і впровадження новацій у фіскальній сфері, більш чітко можуть бути окреслені регулюючі відносини пов'язані з формування і функціонуванням фіскальної політики та більш ефективноше можна буде вибудувати контроль за правомірністю фіскальних заходів, особливо при розподілі видатків на потреби суспільства.

Загально відомо, що зазвичай політичні, економічні і соціальні установи взаємопов'язані між собою і працюють над вирішенням взаємопов'язаних проблем. Ці інститути доповнюють один одного і їх мета заключається в тому, щоб одержати максимальний ефект щодо формування і функціонування політики в процесі регулювання доходів і видатків бюджету.

До політичних установ відносяться центральні і місцеві органи влади. Центральні представляють державні установи – Верховна Рада України, Адміністрація президента України, політичні партії, що займаються лобюванням певних питань, пов'язаних з регулюванням.

Розглянемо економічну складову інституційного середовища, що представляє собою слідуючі структури: Кабінет міністрів України, Міністерство фінансів України, Державна фіскальна служба України, Національний банк України, профільні міністерства, діяльність яких пов'язана з вирішенням таких питань, як боротьба з інфляцією, згладжування циклічних коливань економіки, зниження рівня безробіття. Дії кожної з цих установ прямо або опосередковано чинять вплив на вирішення вище вказаних завдань.

Соціальні організації - штучні утворення інституційного характеру, сутність якого полягає у формуванні та впровадженні фіскальної політики держави. На практиці вони бувають у формі: Всеукраїнська громадська організація “Ліга платників податків”, Асоціація міст України (АМУ) — всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування, Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад (ВАССР), Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування, Українська асоціація районних та обласних рад – УАРОР, незалежна асоціації банків України (НАБУ), Ліга страхових організацій України тощо.

Ці утворення забезпечують ефективне співробітництво підприємницьких структур з урядовими структурами з питань впровадження новацій фіскальної політики.

Вітчизна практика засвідчує, що соціальні організації, що займаються проблемами фіскальної політики мають соціально-економічний характер – направлений на покращення процесу гармонізації, координації між платниками податків, державою, закладами соціальної сфери, незахищеними верствами населення тощо.

Формування правового підґрунтя фіскальної політики України – передумова її становлення та розвитку. Сукупність законодавчих та нормативних актів – це система, в якій повинні норми бути взаємоузгоджені і представляти цілісний механізм з функціями регулювання доходів і видатків бюджету.

Реалізація вище вказаних законодавчих документів відбувається завдяки відповідним методам, за допомогою яких здійснюється правова регламентація процесів формування і впровадження фіскальної політики. При відсутності останніх ускладнюється впровадження і функціонування заходів фіскальної політики і ефективність розвитку економічних процесів загалом. Звідси, інституційне забезпечення, як вагома складова механізму формування та впровадження фіскальної політики держави, потребує ґрунтового дослідження.

Висновки. Нині правове регулювання доходів і видатків бюджету країни здійснюється величезною кількістю законодавчо-нормативних актів загального і

спеціального характеру. Їх характеристика стосовно формування відносин щодо процесів розробки і впровадження елементів фіскальної політики визначається фінансово-економічними показниками діяльності суб'єктів господарювання, держави, рівнем зацікавленості інвесторів (зовнішніх і внутрішніх) у вкладенні інвестицій в український бізнес, розміром доходів громадян, зменшенням впливу негативних інфляційних процесів на економіку держави, згладжування циклічних коливань економіки, зменшення показника безробіття в країні тощо.

Втім, надмірна кількість нормативно-правових активів у сфері регулювання відносин з приводу формування та функціонування бюджетно-податкових процесів в країні, вносить дисбаланс у відносини з приводу досліджуваних процесів і ніяк не покращує якість функціонування досліджуваного механізму. Таким чином, не від кількості програм чи законодавчо-нормативних документів залежить ефективність фіскальної політики, а від повноти і прозорості їх виконання. Отримана характеристика інституційного середовища регулювання доходів і витрат держави потребує доповнення і більш об'єктивної оцінки фіскальної політики в умовах європейської конвергенції. Це дозволить охарактеризувати більш повну картину досліджуваної проблеми та можливості для розроблення практичних напрямків моделювання процесів вибору оптимальних фіскальних рішень з досліджуваного питання.

Список використаної літератури

1. Сухорукова М. О. Прояви глобальної інституціоналізації фіскальної політики у світовій системі господарства [Текст] / М. О. Сухорукова, І. В. Педь // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. – Ужгород: Гельветика, 2016. – Вип.8. Ч. 2. – С. 94–98.
2. Веблен Т. Теорія праздного класу / Т. Веблен ; под ред. В.В. Мотылева ; пер. с англ. С.Т. Сорокина. – М. : Прогресс, 1984. – 348 с.
3. Commons R. John. Institutional Economics // American Economic Review. – 1931. – Vol. – 21. – P. 648–657.
4. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт; пер. з англ. І. Дзюби. – К. : Основи, 2000. – 198 с.
5. Ходжсон Дж. Економічна теорія і інститути: Манифест сучасної інституціональної економічної теорії : пер. с англ. / Дж. Ходжсон. – М. : Дело, 2003. – 464 с.
6. Шастико А. Е. Новая институциональная экономическая теория / А. Е. Шастико. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Экономический факультет МГУ, ТУИС, 2002. – 591 с.
7. Носова О. В. Інституціональні основи та форми стимулювання економічного розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. за спец. 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки / О. В. Носова. – Харків, 2007. – 17 с.
8. Гець В. М. Політична й економічна реформи: питання синхронізації / В. М. Гець // Економіка і прогнозування. – 2001. - № 4. – С. 9-23.
9. Клімчик В. Інституційне забезпечення фіскального регулювання зовнішньоторговельної діяльності в Україні / В. Клімчик // Інноваційна економіка -2015. - № 4(53). – с. 79-85.
10. Погорелецкий А. Внешние факторы формирования национальной налоговой политики. / А. Погорелецкий– СПб.: Изд-во С-Петербур. ун-та, 2004 – 204 с.
11. Прокопенко Н. С., Виклюк М. І. Фінансово-економічний механізм управління діяльністю готельних підприємств : [монографія] / Н. С. Прокопенко, М. І. Виклюк, Н. П. Бакеренко. – Львів : «Ліга-прес», 2013. – 194 с.
12. Росецька Ю. Б. Роль та значення інституційного середовища у формуванні конкурентних відносин / Ю. Б. Росецька // Науковий вісник. Одеський державний

економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – 2005. – № 6 (18). – С. 49-57.

Тимошенко Андрей Александрович. *Институциональная среда формирования и функционирования фискальной политики в евроинтеграционных процессах.* В статье рассмотрены дискуссионные вопросы определения институциональной архитектуры обеспечения фискальной политики Украины в условиях евроинтеграции, рассмотрены взгляды ученых на понятие «институт», определены элементы институциональной среды формирования и функционирования фискальной политики при имплементации требований ЕС, однако с учетом национальных особенностей и рассмотрена адаптация национальной налоговой системы к внешним детерминантам.

Ключевые слова: фискальная политика, институциональная среда, евроинтеграционные процессы, налоговая система.

Tymoshenko Andriy. *Institutional environment for the formation and functioning of fiscal policy in European integration processes?* The article discusses the debatable issues of defining the institutional architecture for ensuring Ukraine's fiscal policy in the context of European integration, examines the views of scientists on the concept of "institution", identifies the elements of the institutional environment for the formation and functioning of fiscal policy in the implementation of EU requirements, but taking into account national circumstances and considered the adaptation of the national tax system To external determinants.

Keywords: fiscal policy, institutional environment, eurointegration processes, tax system.

УДК 65.016:658.284

Щербина В.В., аспірант,
Державний університет
телекомунікацій

СТРАТЕГІЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

У статті досліджуються питання розробки стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства за рахунок розкриття її основних елементів і напрямків. У статті представлений план конкурентної стратегії підприємства, що орієнтується на зростання результативності операційної діяльності.

Ключові слова: конкурентоспроможність, ефективність операційної діяльності, стратегія підвищення конкурентоспроможності.

Підприємства здійснюють свою діяльність на ринку в умовах жорсткої конкуренції. Ті з них, які програють у цій боротьбі, стають банкрутами. Для того, щоб не збанкрутувати, господарюючі суб'єкти повинні постійно відслідковувати зміни ринкового середовища, напрацьовувати методи протидії негативним моментам для збереження своєї конкурентоспроможності.

Основою ефективною конкурентно стратегією суб'єктів підприємництва виступають наявність знань і достовірної інформації про структуру ринку, характер конкуренції на